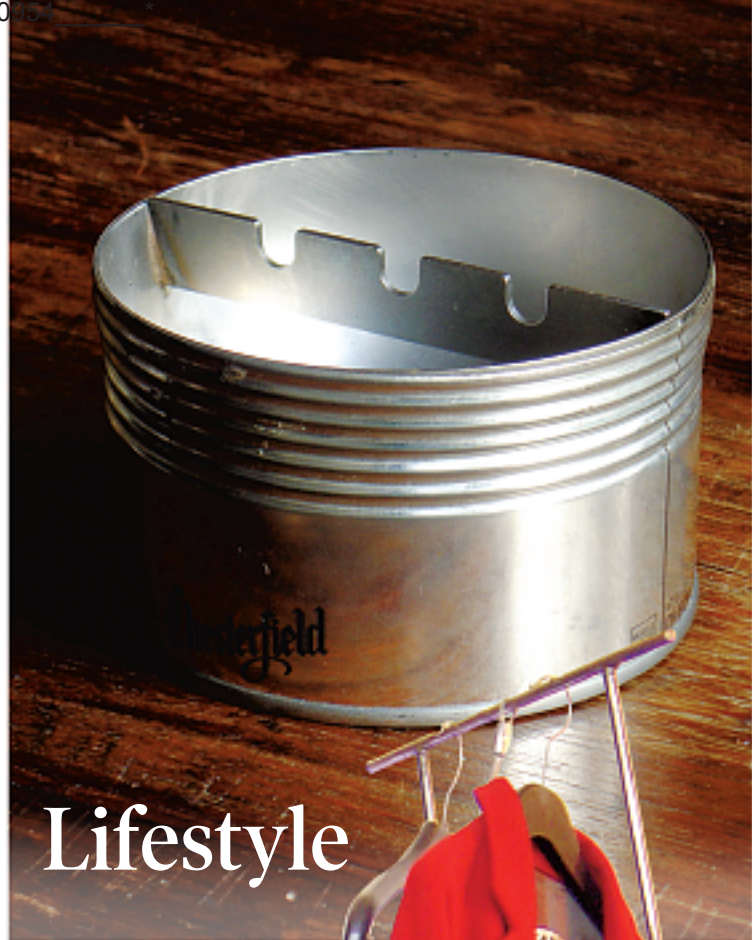

Lifestyle

Machine

*Stefan Lehner tovert restafval om tot
begerenswaardige designmeubels. Roestvrijstaal,
gietijzer en laboratoriumglas, maar ook
fietskettingen, membraanveren en winkelwagentjes
krijgen een tweede leven als strak vormgegeven stoel,
kast, tafel of kroonluchter » Edo Dijksterhuis*

Het was de bedoeling dat ze gejat werden. De 1001 asbakken die sigarettenfabrikant Chesterfield in 1995 liet maken en in bars door heel Zwitserland liet verspreiden waren bedoeld als ludiek reclamemateriaal. En dus moesten ze apart genoeg zijn om de hebberigheid op te wekken, goedkoop genoeg om de uitgelokte diefstal geen al te grote financiële aderlating te laten wezen en interessant genoeg om thuis nog een paar jaar dienst te doen als conversation piece. Stefan Lehner maakte de asbakken van doorgezaagde conservenblikjes met een holle deksel en overdwars een plat balkje met groeven om sigaretten op te laten rusten. Simpel maar opvallend. En effectief. Want alle 1001 exemplaren gleden binnen een paar maanden in de jaszakken van barbezoekers.

Dit asbakexperiment zegt iets over de marketingtechniek van Chesterfield. Maar nog veel meer zegt het over de vormgevings kwaliteiten van Lehner. Als geen ander weet hij van restproducten — sommigen zouden zelfs zeggen: afval — nieuwe voorwerpen te maken met onverwachte esthetische kwaliteiten. Hij is een recycler en een transformator, een vormgever op en soms over de rand van het kunstenaarschap. Maar allereerst is hij een observator en verzamelaar.

Het begon al vroeg. Als kind spaarde Lehner, die opgroeide in een ruraal gebied waar een haast vanzelfsprekende doe-het-zelfmentaliteit heerste, al van alles. Elastiekjes, springveren, takjes, schroeven, zelfs plukken haar — alles wat er interessant uitzag of ongebruikelijk aanvoelde. Op de universiteit — Lehner studeerde wiskunde en filosofie — kreeg de verzameloede en materiaal liefde richting. De eerste prototypen van stoelen zagen in 1985 het licht. Drie jaar later richt de nieuwbakken meubelmaker Atelier En-

Fer op. Als hij in 2004 zijn natuurkunde docerende vrouw volgt naar Utrecht, maakt hij hier een doorstart. Op de 100% Design-beurs in Rotterdam kon het Nederlandse publiek voor het eerst kennismaken met Lehnners werk.

Krikkandelaar

De hele werfkelder van Lehnners grachtenpand staat vol dozen met moeren, stapels tandwielen, bakken vol wielotjes, honderden lipjes, draadjes en frutsels waarvan de functie duister is. De bovenliggende woonlaag is leefruimte maar ook showroom. Op commerciële opdrachten zoals die van Chesterfield na, maakt Lehner enkel unica. Een klant vertelt hem wat hij graag heeft, kan met de ontwerper meedenken over materialen en krijgt zijn wensen op maat uitgewerkt. De stukken in Lehnners woonkamer kunnen daarbij als inspiratiebron dienen.

Zo is er een relatief smalle, hoge glazen kast die heen en weer kan rollen op brede gietijzeren wielen die eruitzien alsof ze van een kleine wals afkomstig zijn. Hun gewicht, al snel een kilo of zestig, geeft de kast een grote stabiliteit. Iets verderop staat een tot kandelaar omgetoverde krik — de kaars kan bij het opbranden steeds weer een stukje worden verhoogd. Het blad van de koffietafel bestaat uit een antieke, massief eikenhouten deur die Lehner meesleepte uit Marokko en van een roestvrijstalen onderstel voorzag. En bij de voordeur ligt een groot plateau met daarop tegels van verschillend materiaal. De voetenveger kan zo — afhankelijk van zijn schoeisel en hoeveel viezigheid eraan hangt — kiezen voor zachte borstels, harde stekels of rubber noppen. Er is ook nog een spiegelvlak in de 'multimat' verwerkt zodat je na het vegen de toestand van de schoen kunt controleren. En ook een vakje

Links Garderobe gemaakt van winkelwagen
Boven vlnr Asbak gemaakt voor Chesterfield, glazen kast met 60 kg wegende wielen, zitje gemaakt van winkelwagen, lichtobject gemaakt van wasmachinetrommels, fauteuil met zitting van fietskettingen, opbergkast gemaakt van schoendozen, vlechtbeton en rolschaatsen **Onder** Sofa

e meubels

voor de huissleutel ontbreekt niet — toch handiger dan onder de mat, nietwaar?

Niet alleen is deze deurmat handig en grappig, hij is ook nog bijzonder aantrekkelijk. De verschillende materialen zijn zo geschakeerd dat een plezierig spel van kleur en textuur ontstaat. Aan de muur had het zo kunnen doorgaan voor een minimalistisch arte povere-sculptuur. Ook voor de 'machinemeubels' geldt dat ze een duidelijke industriële uitstraling hebben en direct opvallen maar ze staan zeker niet als verdwaalde vreemdelingen tussen de rest van de inboedel. De afwerking is professioneel en strak. En Lehner combineert roestvrijstaal, gietijzer en laboratoriumglas met oud hout of been, waardoor de meubels een bepaalde vanzelfsprekendheid krijgen.

Lehner heeft een sterk ontwikkeld gevoel voor materiaal, ook als de vorm waarin hij het vindt geen voor de hand liggende is. Zo kwam hij in een fabriek een partij glazen malen voor lampen tegen. Die sneed hij tot vaasjes, hij laste houdertjes in een helixvormige constructie en hing die als bloemenkroonluchter aan het plafond.

Een andere favoriete bouwsteen is de membraanveer. Een non-klusser zal ze vermoedelijk nooit gezien hebben aangezien ze normaal verwerkt zitten in industriële condensators en ondergedompeld zijn in een laag olie. Maar Lehner poetst afgedankte testveren mooi op en verwerkt ze op zo'n manier dat hun ronde, geribbelde vorm goed uitkomt. Op de zitting van een stoel bijvoorbeeld. Bij het gaan zitten vormen de veren

zich piepend van de ontsnappende lucht maar met perfecte pasvorm rond het zitvlak.

Fietskettingen

Membranen als stoelbekleding is al wat onorthodox maar het kan nog ongebruikelijker. Lehner heeft verschillende stoelen gemaakt waarvan de zitting bestaat uit opgespannen kettingen. In eerste instantie lijkt het tegennatuurlijk om ergens op te gaan zitten waar je op de fiets juist je broekspijpen uit de buurt wilt houden, maar de soepel meebuigende schakeltjes blijken een hoog comfortniveau te hebben. Een ligbank bestaande uit een gebogen, schommelend frame en opgespannen kettingen kan zich zelfs makkelijk meten met een hangmat. Het is verba-

zingwekkend hoe zacht dit hard ogende industriële materiaal aanvoelt.

Onder alle door Lehner verzamelde halffabrikaten, restproducten en afvalstoffen neemt het winkelwagentje een bijzondere plaats in. De ontwerper is gefascineerd door dit alledaagse voorwerp dat symbool staat voor de consumptiecultuur maar tevens het meest universele attribuut van daklozen is. Bovendien is het een object dat — hoewel

LEHNER IS EEN RECYCLER EN EEN TRANSFORMATOR, EEN VORMGEVER OP DE RAND VAN HET KUNSTENAARSCHAP

iedereen er haast dagelijks mee omgaat — duidelijk zijn plaats kent: in winkels, tussen de schappen. Dus moest en zou Lehner onderzoeken of het winkelwagentje te domesticeren viel. Hij maakte er verrijdbare krukjes van. En later erg elegante kledinghangers die zich handig in elkaar laten schuiven in de garderobe.

Momenteel werkt Lehner aan een project voor een Zwitserse supermarktketen en wil hij de transformatie van het winkelwagentje naar een hoger plan tillen. De bak is zo in stukken gesneden en van scharnieren en haakjes voorzien dat hij met een paar handbewegingen kan worden veranderd in een stoel. Alsof hij een restaurator van monumenten is probeert Lehner zijn ingrepen zo minimaal mogelijk te houden en toch het maximale effect te bereiken. En de metamorfose is omkeerbaar. Dit is re-recycling. Op ieder gewenst moment kan het meubelstuk weer terug naar zijn originele staat. En bewonderd worden om de rauwe kwaliteiten die Lehner er al in zag voordat hij het onder handen nam. ■

Atelier En-Fer

Stefan Lehner
Oudegracht 30, Utrecht
Info: 030-2331703 of www.en-fer.com
Atelier En-Fer op de woonbeurs: 26 september t/m 1 oktober
Permanente expositie bij Zero 10, Oude Binneweg 122, Rotterdam